

Libris .RO

Respect pentru autor și scriitor

ALEXANDRU VLAHUȚĂ

PE DUNĂRE

De la Orsova la Sulina

România pitorească

Editura MondoRo
București

Pe Dunăre. De la Orșova la Sulina / 5

Porțile de Fier / 5

Turnu Severin / 6

Corbul. Hinova / 8

Ostrovul Mare. Ruini / 9

La Calafat / 10

Desa / 12

Gura Jiului. Bechetul. Celeiul / 13

Siliștioara / 14

Islazul / 16

Turnu Măgurele / 18

Zimnicea / 20

Giurgiu. Călugărenii / 21

Între țărmurile noastre / 25

Podul de peste Dunăre / 27

Brăila / 28

Galații / 30

Tulcea / 33

Sulina / 35

Insula Șerpilor / 37

Pe Marea Neagră / 39

Constanța / 39

În munții noștri / 44

Pe Colibași / 44

La umbră / 47

Valea Motrului / 49

Mănăstirea Tismana / 51

Târgu Jiu / 54

Pe Valea Jiului / 56

- Pe înălțimile Parângului / 61
Pe coama Mohorului / 64
În Novaci / 66
Mănăstirea și peștera Polovraci / 69
În Vâlcea / 72
Pe Cheia Bistriței / 75
Râmnicu Vâlci. Valea Oltului / 77
La Câineni / 82
Pe Argeș. Curtea de Argeș / 84
Câmpulung / 87
Rucăr. Dâmbovicioara / 88
Târgoviște. Ruinile / 91
Pe Ialomița. De la Târgoviște la Petroșița / 94
Prin Cheia Tătarului la schitul Peștera / 96
Pe Obârșia. La Omul. Pe Valea Cerbului / 99
Pe Valea Prahovei: Predeal, Azuga, Bușteni, Sinaia / 101
Câmpina. Valea Doftanei. Slănicul Prahovei / 104
Valea Teleajenului / 107
În munții Buzăului. Siriu / 109
Meledic / 111
Muntele Penteleu. Mănăstirea Găvanu / 113
În Râmnicu Sărat / 116
În Vrancea / 119
În munții Bacăului / 123
În munții Neamțului / 126
În munții Sucevii / 136
Pe plută de la Dorna la Piatra / 139

Valea Prutului / 149

Țara. Poporul / 154

PE DUNĂRE *De la Orșova la Sulina*

PORTILE DE FIER

Soarele scapătă spre asfințit. Crestele munților par aprinse. Încet, se desfac și s-aștern pe văi perdele de umbră.

Înainte noastră, pe luciul plumburiu al apei, se ivește-n curmeziș mai întâi o dungă, o coamă gălbuie și creață. Ne apropiem de pragul gherdapurilor*. Dunărea începe să vâjâie mânioasă, – e un zbucium și-un clocot de valuri dintr-un mal în altul. Peste-adâncimi se fac ochiuri mari, cari rotesc în loc. Ici apa se scufundă, bolborosind, ca suptă de gura unei vâltori, colo se umflă, se burdușește și urlă făcând clăbuci, bătându-se de stânci cari nu se văd.

Vaporul merge mai încet, mai cu pază. Patru oameni stau la roata de la cârmă; amândoi comandantii sunt pe punte, în picioare, cu ochii ațintiți înainte: trecem printre gherdapuri. Dunărea mugește mai tare. Cu ochii închiși,

* Gherdap – loc stâncos și strâmt, întâlnit de cursul unei ape între doi munți.

te-ai crede într-un codru pe-o vijelie cumplită. Din fundul ei se-ntind, pe sub valuri, nenumărate brațe de piatră, gata s-apuce vasul și să-l farme-n bucăți la cea mai mică nebăgare de seamă. Aici, sub volbura asta de valuri, e încheietura Balcanilor cu Carpații. Peste pumnii lor încleștați, Dunărea se aruncă furioasă, rupând cu zgomot cele din urmă stăvilare ce i se mai ridică-n cale. Și, în vâlmășagul acestei ciocniri de titani, fiecare val pare că strigă, fiecare stâncă pare că se mișcă. Deodată, apa lunecă de pe zăgazul colțuros și se întinde ca o pânză. Lupta, năprasnică luptă dintre cei doi uriași, cari de aci încolo au a purta străjile României, s-a încheiat. Munții, învinși, se dau la o parte. Zarea se deschide. Din stânga, de sub curmătura unui deal, vine râul Bahna să întâmpine, să salute sosirea marelui fluviu la pragul țării, cu al cărei pământ și destin se leagă pentru totdeauna. Din ce depărtări scoboară și cât a luptat Dunărea ca să străbată-ncoace! A trebuit să spintece munții, să-și sape albia în piatră de-a curmezișul Carpaților. A bătut, și „*Porțile de Fier*” s-au deschis în fața puterii eterne a valurilor ei.

Acum vuietul contenește – biruitoare, apa s-așază între maluri, potolită, netedă ca o oglindă. Carpații își împing spre miazănoapte înălțimile învălitate în codru. Câteva stânci curioase își mai ridică, din desișul verde, capetele pleșuve, ca și cum ar vrea să mai privească o dată la potopul acesta călător, căruia nimic nu i-a putut sta împotriva.

TURNU-SEVERIN

De la Vârciorova, malurile se pleacă și se netezesc. Întinse ogoare de porumb înverzesc zariștea. Linia ferată țivește drept, ca un chenar regulat, marginea apei până la

Turnu-Severin, care s-arată-n asfințitul soarelui ca-ntr-un decor de teatru. Dunărea, lărgită, taie o curbă-n țărml românesc și-mpinge orașul pe-o înălțime acoperită de arbori, din desișul cărora ies la iveală, tot mai sus, tot mai mari, case albe-nvălite cu olane roșii. Fumuri groase, negre clăbucesc din coșurile fabricilor. De departe s-aud bocănind în șantiere ciocanele de fier. Pe mal, la schelă*, furnică mulțimea, ca la bălci.

E plin locul acesta de amintiri străvechi. Pe-aici au curs, acum optsprezece veacuri, legiunile romane, menite-a răsădi un popor nou în câmpiile pustii ale Daciei. Aici și-a întemeiat mai târziu Septimiu Sever straja răsăriteană a împărăției lui, „Castrele Severiane”, din cari se mai văd și astăzi urme (Turnul lui Sever) în grădina publică a orașului, așezată deasupra portului, pe-o terasă-naltă, de unde se deschide una din cele mai frumoase priveliști pe Dunăre. Aici a fost odată capitala Olteniei, scaunul vestiților bani ai Severinului, a căror obârșie se pierde în adâncimea vremii, dincolo de descălcătoare. Săpăturile ce se fac prin împrejurimi descopăr ziduri antice, chipuri de piatră, scule și monede romane – răzlețe amintiri dintr-o lume de neasemănați viteji, cari-au adus ș-au împânzit în câmpiile Dunării lumina, graiul și falnica putere a celei mai mari și mai slăvite împărății din câte-au stat sub soare.

Ce urme de uriași au lăsat legionarii lui Traian pe unde-au trecut! Pașii lor se cunosc prin desfundăturile munților. Toate li s-au supus. Stâncile s-au dat la o parte și le-au făcut loc, apele s-au plecat speriate de umbra și zgomotul celor dintâi poduri ce le-au încălecat. Dunărea, însăși mareașă și năprasnica Dunăre, s-a îmblânzit și s-a dat învinsă în mâinile lor. Se văd și astăzi căpătâile podului care-a făcut nepieritor numele lui Apolodor din Damasc, ieșind din valuri, ca două brațe de gigant întinse spre cer.

* Schelă – port pe malul unui fluviu; debarcader.

Aici, pe pământul acesta, sfințit de jertfe mari și de prețioase amintiri, se ridică azi Turnu-Severin, unul din cele mai însemnate porturi ale României, oraș apusan, cu clădiri frumoase, cu școli mărețe, cu uliți largi și drepte – cetate întărită odinioară, apărată de-un șanț adânc pe care, la vreme de primejdie, îl umplea într-o clipală Dunărea, puind-o astfel subț o pavază de apă din toate părțile, strângând-o la sân ca pe-un copil iubit, sub brațul ei ocrotitor.

Ca și cum ar fi fost scris ca orașul acesta, de care se leagă atâtea mari întâmplări, să-și mai însemne o dată numele în istoria neamului nostru, iată că tot aici, unde a descălecat acum optsprezece veacuri împăratul Traian, pune întâiul pas pe pământul țării românești tânărul prinț Carol I, chemat să ia în mâna lui ageră și norocoasă destinele acestui popor și – redeșteptând în el strămoșeasca vitejie și putere de muncă – să-l pregătească pentru o nouă fază de propășire și de glorie.

CORBUL. HINOVA

Vaporul spintecă netezișul apei, aurit de cele din urmă raze ale soarelui. Îndărăt, orașul se pleacă, se cufundă-n valuri. Departe, spre miazănoapte și apus, munții, într-un nor de pulbere albastră, își ondulează coama pe poalele rubinii ale cerului. Malurile ies din apă într-o înclinare dulce, desfășurând lanuri de grâu în limpezișul zărilor. Peste toate o moliciune, o pace dumnezeiască se lasă de sus.

Un deal din Serbia se culcă drept în calea Dunării. Ea, liniștită, cotește pe la capul dealului, bate-o bucată bună spre răsărit și se-ndoaie-n forma de potcoavă în țărnul românesc. În fundul acestei potcoave e Ostrovul Corbului, în care un

război între ruși și turci, spun localnicii, ar fi lăsat corbilor de mâncare leșuri pentru trei ani de zile.

Un chiot lung sparge tăcerea amurgului. Pe malul stâng, căsuțe albe se ivesc dintre copaci. Turme de vite se scoboară la adăpat. În fața pichetului Hinova, grănicerul nostru, cu arma la umăr, pare o statuie de bronz. Livezile satului se oglindesc în valuri. Cumpăna unei fântâni se pleacă și se înalță ca un cocostârc care bea apă. Orizontul se deschide, se lărgeste din ce în ce. Ochiul străbate adânc în plaiurile țării, pe lângă dunga fumurie trasă de „Valul lui Traian” care, pornind din coasta Hinovii și tăind spre răsărit dealul Stârminii și viile Orevitii, se-nfundă, dincolo de Padina, în inima Olteniei. Soarele-a asfințit. Aerul miroase a pământ ars, stropit de-o bură de ploaie. Drumuri albe se pleacă din sat, legând viața de pe pământ cu drumul mișcător al apei. Copacii, casele fug, se șterg ca niște năluci în urma noastră. Farmecul nopții se-ntinde s-astâmpără toate zgomotele pământului. Malurile s-apropie, ca și cum ar vrea să-și șoptească ceva. Pe marmura vânăt-a apei, luna cerne o pulbere de argint. Toate parcă se pregătesc să treacă din lumea realității în lumea basmelor.

OSTROVUL MARE. RUINI

E noapte – o noapte caldă, adâncă, liniștită. Nu se mai aude decât respirarea puternică a mașinei și fâșâitul somnoros al apei. Luminile întârziate ale satelor clipesc, ca niște licurici, printre crengile copacilor. Trecem pe lângă Ostrovul Mare. În bătaia lunei, turla bisericii, satul, viile, pădurea, toate au înfățișarea fantastică a lucrurilor văzute-n vis.

Or fi știind oare pacinicii locuitori de pe acest ostrov din ce vremi de vijelie au rămas zidurile năruite, valurile de pământ și cele patru metereze din preajma satului? Or fi bănuind ei vrodată că, de pe monedele pe cari le găsec, când își sapă via sau ogorul, îi privește chipul unui împărat roman și că, sub vechile ruini, pe cari-și întind năvoadele la soare, dorm atâtea scumpe amintiri din istoria neamului lor?

De la Severin până dincolo de Galați, mai toate satele și orașele noastre de pe malul Dunării sunt ridicate pe ruini de acestea sfinte – ziduri surpate și mormane de moloz – rămase de pe urma întinsei și glorioasei împărății, ai cărei legionari au vânzolit limanurile mărilor ș-ascunzătorile munților, zguduind pământul sub tropotul cailor lor. Țăranii dunăreni – plugari, pescari, împletitori de rogojini – își întăresc temelile caselor cu cărămizi scoase din vechile zidiri romane, admirabila simbolizare a închegării regatului român de azi, pe urmele și din vlăstarele celei mai frumoase și mai înfloritoare provincii romane, de acum două mii de ani aproape!

LA CALAFAT

Din vale de Gruia, în dreptul satului Pristolu, o lamă sclipitoare de oțel se-implântă-n malul drept. E râul Timocului. Serbia rămâne la apus. Dunărea, de-aci încolo, pune în fața României o nouă vecină – Bulgaria. Pe-o depărtare de patruzeci de kilometri, malurile nisipoase bat spre răsărit, până la satul Cetatea, pe unde se îndoaie iarăși un cot mare în țărmlul din stânga, scobit de valuri, până-n șesul Maglavitului.

E miezul nopții. Slabe, tremurătoare licăriri clipesc, ca niște ochi somnoroși, pe amândouă malurile. Un muget lung,

răsunător, dă ecou dumbrăvilor de pe ostroave: vaporul se oprește la Calafat. Orașul doarme sub straja lunii. Casele-n șirate pe costișa prăvălită spre Dunăre își aștern umbrele negre pe ulițele largi, tăcute, pustii. Schela de grâne în timp de liniște, cetate de apărare-n război – Calafatul își are de mult paginile lui de suferinți și de glorie în istoria țării. În zidurile caselor vechi se cunosc și azi urmele bombelor, – așa rămân pe trupul ostașilor bătrâni semnele războaielor în care au dat vitejește piept cu moartea. Asupra acestui oraș s-au aruncat cele dintâi obuze turcești în primăvara anului 1877, când războiul nu era încă deschis, când România – liniștită în fața furtunii ce se pregătea – nu făcea decât să-și asigure paza granițelor ei dunărene. Dar la glasul tunurilor din Vidin, ca la un cântec bătrânesc, deșteptător de amintiri mărețe, un dor adânc de luptă și de biruință tresări în inimile ostașilor din tabăra Calafatului. În ziua de 15 Mai, pe când cele două cetăți își încercau puterile, aruncându-și ghiulele peste valurile nepăsătoare ale Dunării, un obuz căzu și se sparse la câțiva pași înaintea domnitorului Carol. – „Ura!” strigă voios tânărul voievod, ridicându-și chipul în vânt; un „ura!” puternic, mai răsunător decât bubuitul tunurilor, zbucni din pieptul tuturor oștenilor, și muzicele regimentelor intonară imnul național. – Astfel salutau începutul războiului acei care, peste opt luni, după minuni de vitejie, aveau să intre biruitori în vechea cetate, care se grăbise să le-arunce cele dintâi bombe, și la care, astăzi, privește cu fală vulturul de pe Monumentul Independenței, întru amintirea acelei zile, în mijlocul orașului Calafat.

DESA

Vaporul lunecă-ntre malurile joase, acoperite de sălcii. Văpaia lunii se farmă de muchiile valurilor; ici și colo, pe luciul apei, tremură stropi de lumină. De la Calafat, Dunărea își abate cursul spre apus, tăind o curbă adâncă în țărmlul Bulgariei până-n fața satului Desa, de unde iarăși se-ndreaptă spre răsărit. Gorgane* rotunde, depărtate unele de altele, se înșiră ca niște străji în largul zariștei deschise. Noaptea e limpede, luminoasă, ș-atâta liniște e-n aer, că frunzele nemișcate-ale sălciilor îți par înmărmurite ca de-o vrajă. Aici, pe măgurile Desei, și-au întins corturile, în vara anului 1877, escadroanele Olteniei, în așteptarea războiului. Nici nu se putea alege un loc mai nemerit pentru a pregăti la fapte vitejești inimile aceloră cari, peste două luni, aveau să se arunce cu pieptul deschis în foc și-n grindina de gloanțe pentru mântuirea și-nălțarea patriei lor. De jos, din marginea satului, ruinele unei cetăți romane le spuneau din ce viță strălucită-și trag neamul; iar în fața lor, peste zăvoaiele de plop și sălcii de pe malul Dunării, se întindea câmpia pe care, cu trei sute de ani înainte, Mihai Viteazul, spărgând duiumul oștilor turcești și, ca o vijelie năprasnică, spulberând steagurile verzi de pe pământul țării lui, gonea dâra de sânge și de turbane risipite până-n văgăunele Balcanilor.

* *Gorgan* – movilă de pământ.

GURA JIULUI. BECHETUL. CELEIUL

Se crapă de ziuă. Negurile Dunării împiedică vederea malurilor. Privirile ostenesc căutând în deșert un punct de sprijin dincolo de zările apei, – pare c-am pluti în largul mării. Dar iată că, dinspre răsărit, un tanc se aprinde, și-n juru-i se desface-un rotocol de lumină alburie. Ceața se rupe-n pale argintii. Încet, de o parte și de alta, se dezvălesc malurile plecate sub păduri de sălcii. Stoluri de rațe sălbatece își fâlfâie aripele greoaie pe deasupra apei. Un brâu de oțel, sclipitor în bătaia soarelui, taie lanurile din stânga. Este Jiul, copilul zburdalnic al munților, care-și gonește undele limpezi peste șesurile Olteniei, se prăbușește urlând în săritoarea de la Zaval și, de aci, părăsindu-și vechea albie împotmolită de nisip, își sapă alta nouă până-n fața ostrovului Copanița, unde intră și se mistuie în valurile tulburii ale Dunării.

Ne-apropiem de Bechet. Căsuțele albe, luminoase ale satului se ivesc, una câte una, de după perdelele de sălcii. Ele par a fugi din marginea apei, gonite de amintirile războaielor, speriate încă de viforul morții, care de-atâtea ori și-a făcut pod de gloanțe între cele două țărături. În față, pe malul drept, e Rahova – port bulgăresc – odinioară cetate turcească, pe zidurile căreia de două ori au fâlfâit biruitoare steagurile luptătorilor români sub Mihai Viteazul la 1595 și sub domnitorul Carol, la 1877.

Razele soarelui bat pieziș, împrăștiind solzi de aur pe-ncre-țiturile apei. Vaporul lasă-n urmă o cărare de spumă verzuie. Malul stâng se culcă, deschizând ochiului priveliști adânci în șesurile Romanașilor. Iată întinsa și strălucitoarea balt-a Potelului, vestită pentru mulțimea și varietatea peștilor

ei. Iată Celeiul – vechea Malva, capitala Daciei Malvenze. Aici sunt ruinele celui mai mare și mai însemnat oraș din perioada tracică; sub zidurile acestea zac scuticile poporului român de azi. Vase, statui și monede romane, dezgropate de sub paraginile Malvei, dând la o parte negurile timpului, vin și urzesc, cu mărturiile lor prețioase, începutul istoriei neamului nostru. Aici, la Celei, se văd urmele podului pe care l-a durat Constantin cel Mare peste Dunăre, pentru a pune în legătură Dacia cu Moesia. De-aici, din valea Malvei, porcede „drumul lui Traian”, drum larg de piatră, care trece prin Romula și se-nfundă-n munți. Pe calea asta veche, povestesc țărani din Celei, se purta *Craiu de rouă* noaptea, pe luna, între Dunăre și munte; și-odată, pe când se-ntorcea devale, apucându-l ziua pe la locul unde-i acum satul Potopinu, cic-a întins soarele, care de mult îl căuta, numai o raz-asupra lui și l-a băut dintr-o sorbitură. Și-atunci, „Uriașii” cari hălăduiau în Malva au pornit ca stolurile de cocori și s-au dus pe alte tărâmurii, și-n urma lor s-au năruit, de la sine, zidurile cetății, și toate s-au irosit ca și când n-ar fi mai fost...

Cine știe dacă, în această închipuire a poporului, nu e răsunetul depărtat al pustiitoarelor invazii, în fața cărora împăratul Aurelian, gingașul „Crai de rouă”, a găsit că-i mai înțelept să-și retragă legiunile din Dacia!

SILIȘTIOARA

Zăvoaie de sălcii prind iarăși să îmbrace malurile pân-aci devălitate. În stânga, pe-o terasă verde, se văd liniile drumului-de-fier. Mai departe, o biserică își ridică peste copaci turlele-i nalte și strălucitoare. Iată-ne-n dreptul orașelului Corabia, sentinela dunăreană așezată-ntre măguri, port însemnat, legat